

นักกฎหมายเล่าเรื่อง (Storytelling from Lawyer)

อนาคตของนักกฎหมาย:

อะไรคือสิ่งที่นักศึกษากฎหมายอาจต้องเผชิญในโลกของ AI

The Future of Lawyers:

What Law Students May Confront in the AI World?

ภรณ์ี เกราะแก้ว*

ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานศาลยุติธรรม

Poranee Krawkeo

Judge of the Nakhon Si Thammarat Juvenile and Family Court of Justice

วันที่รับบทความ 11 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 27 มิถุนายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ 28 มิถุนายน 2566

* นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรม
ศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา; อีเมลติดต่อ k.poraneelaw1994@gmail.com

บทคัดย่อ

ก่อนการถือกำเนิดของปัญญาประดิษฐ์ งานกฎหมายนับว่าเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางจึงมีโอกาสดูแลงานจากมนุษย์ด้วยกันที่ไม่ได้เรียนจบกฎหมายได้ยาก ต่อมาด้วยวิวัฒนาการของเทคโนโลยีทำให้ปัญญาประดิษฐ์ถือกำเนิด ทั้งยังพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจนทำให้ปัญญาประดิษฐ์เปลี่ยนสถานะจากอุปกรณ์ที่เป็น “เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก” มาเป็นอุปกรณ์ที่ทำงาน “แทนมนุษย์” ได้และอาจทำได้ดีกว่ามนุษย์ในหลายด้าน ทำให้เกิดความกังวลว่ามนุษย์อาจถูกเทคโนโลยีอย่างปัญญาประดิษฐ์แทนที่ อย่างไรก็ตามหนึ่งในอาชีพที่เคยมีการวิเคราะห์ไว้ว่าจะถูกเทคโนโลยีแทนที่ได้ยากคือ “นักกฎหมาย” ซึ่งอาจก่อให้เกิดความนิ่งนอนใจ มองข้ามและประเมินประสิทธิภาพปัญญาประดิษฐ์ของนักกฎหมายต่ำเกินไปไม่ว่าจะเป็นนักศึกษากฎหมาย ทนายความหรือแม้กระทั่งผู้ใช้กฎหมายอย่างผู้พิพากษาว่าสมองกลหรือจะสู่มองนักกฎหมายในเมื่อกฎหมายมีความซับซ้อน มีจิตวิญญาณ จริยธรรมหรือคุณธรรมทางกฎหมายบางประการที่มนุษย์ด้วยกันเท่านั้นถึงจะเข้าใจจึงอาจทำให้นักกฎหมายประเมินประสิทธิภาพปัญญาประดิษฐ์ในระยะยาวต่ำเกินไป บทความนี้ได้รวบรวมข้อสังเกตที่ผู้เขียนเห็นว่ามีความประโยชน์และเกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับ “นักศึกษากฎหมาย” ที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานที่คู่ต่อสู้อาจไม่ได้มีแค่นักศึกษากฎหมายจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นมนุษย์ด้วยกันแต่อาจเป็นนักกฎหมายปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์; ยุคของปัญญาประดิษฐ์; นักกฎหมาย; การศึกษากฎหมายในประเทศไทย

Abstract

Before the arrival of Artificial Intelligence (AI), legal work was the profession that required specific knowledge and expertise. Consequently, those with no legal background could not easily take away the work. Due to rapid technological development, the age of AI has begun with dramatically strengthened advances. From being a “facilitating tool” for humans, it has become a “human replacing tool.” As AI could work even more efficiently than humans in many fields, therefore a big concern is that human jobs could possibly be replaced by AI. Nonetheless, one of the jobs such as “a lawyer” is viewed as unlikely to be replaced by the new technology. Henceforth, a lawyer, be they law students, lawyers, or even judges, apparently underestimated and overlooked AI. They envisage that AI can never compete with the human brain as the law has such complexity, spirit, ethics, and a legal code of conduct that only humans can fully comprehend. This may lead lawyers to underestimate AI in the long run. This article has compiled the remarks that the author views as beneficial and specifically relevant to “law students” who are about to step into the labor market and whose potential competitors may not be restricted only to fellow human law students from various universities but also AI in the future as well.

Keywords: Artificial Intelligence; The Age of AI; Lawyers; Legal Education in Thailand

1. บทนำ

บทความฉบับนี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้เขียนได้อ่านงานเขียนชิ้นหนึ่งเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI)¹ กับวงการกฎหมายชื่อเรื่องว่า “AI Tools for Lawyers: A Practical Guide” โดย Daniel Schwarcz & Jonathan H. Choi ให้คำแนะนำแก่นักกฎหมายและนักศึกษากฎหมายเกี่ยวกับวิธีการใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพในงานกฎหมาย หลังจากนั้นหน้าจอคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เขียนก็ถูกอัลกอริทึม (algorithm) ที่อยู่ในเว็บไซต์ต่าง ๆ คัดเลือกและนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ AI กับวงการกฎหมายมาให้อ่านมากมายส่วนใหญ่เป็นบทความหรือข่าวภาษาต่างประเทศ ในทางกลับกันในประเทศไทยอาจมีงานเขียนเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวค่อนข้างจำกัดและยังไม่ถูกหยิบยกมาพูดถึงอย่างแพร่หลายกันในวงกว้าง ผู้เขียนจึงตั้งใจหยิบยกประเด็นดังกล่าวขึ้นมาเพื่อให้เกิดการตระหนักถึงประสิทธิภาพและผลกระทบของ AI กับวงการกฎหมายประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่อาจจะได้รับผลกระทบในอนาคตจากการที่ AI เริ่มคืบคลานเข้ามาในวงการกฎหมายก็คือ “นักศึกษากฎหมาย” โดยผู้เขียนได้รวบรวมประเด็นและข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับ AI กับวงการกฎหมายและได้แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ คือ 2. AI คืออะไร 3. AI กับวงการกฎหมาย 4. นักศึกษากฎหมายในอนาคตควรเป็นอย่างไร และ 5. บทส่งท้าย เพื่อให้นักศึกษากฎหมายตลอดจนนักกฎหมายได้ตระหนักถึงความสำคัญและคาดการณ์ไปยังอนาคตอันใกล้ที่ว่า อะไรคือสิ่งที่นักศึกษากฎหมายและนักกฎหมายอาจต้องเผชิญในโลกของ AI ตลอดจนถึงข้อสังเกตว่าการเรียนการสอนกฎหมายในปัจจุบันจะสามารถนำพาให้เราอยู่รอดหรือเอาชนะ AI ได้ในอนาคตอันใกล้หรือไม่อย่างไร

2. AI คืออะไร

ก่อนจะกล่าวถึงปัญญาประดิษฐ์กับวงการกฎหมายนั้นจำเป็นที่ผู้อ่านจะต้องทราบเบื้องต้นก่อนว่า AI คืออะไร และสามารถแบ่งได้ออกเป็นกี่ประเภท

AI คือ ความสามารถของเครื่องจักรในการทำหน้าที่รับรู้ที่เชื่อมโยงกับจิตใจของมนุษย์ เช่น การรับรู้ การให้เหตุผล การเรียนรู้ การโต้ตอบ การแก้ปัญหาและการใช้ความคิดสร้างสรรค์²

¹ ซึ่งต่อไปในบทความฉบับนี้จะเรียกสั้น ๆ ว่า “AI”

² McKinsey & Company, ‘What is AI?’ [Online], 10 May 2023. Source: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-ai#/>

AI สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทโดยใช้เกณฑ์แบ่งแยกต่างกัน เช่น AI ประเภทที่มีรูปร่างหรือหุ่นยนต์ กับ AI ประเภทที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ระบบปฏิบัติการ³ หรือการแบ่งตามความสามารถของ AI ได้แก่

(1) Artificial Narrow Intelligence: ANI คือ AI ที่สามารถทำงานอัตโนมัติในระดับเบื้องต้น⁴ เช่น การโต้ตอบคำถามสั้น ๆ เช่น ระบบสั่งการด้วยเสียงอย่าง Siri การตรวจสอบอัตลักษณ์อย่าง Face ID หรือโปรแกรมเล่นเกมกระดานหมากล้อมอย่าง Alpha Go ของบริษัท DeepMind⁵ ที่เคยสร้างความประหลาดใจไปทั่วโลกด้วยการเอาชนะสมองมนุษย์ในการแข่งเกมโกะ⁶ เป็นต้น

(2) Artificial General Intelligence: AGI คือ AI ที่สามารถคิดเป็นเหตุเป็นผลวางแผน เรียนรู้ได้จากประสบการณ์⁷ เช่น รถยนต์ไร้คนขับ หุ่นยนต์โดรน โปรแกรมโต้ตอบบทสนทนาที่รู้จักกันในชื่อ “แชทบอท” อย่าง ChatGPT ที่มีใช้เพียงโต้ตอบบทสนทนาในชีวิตประจำวันสั้น ๆ แต่ยังสามารถเขียนเพลง บทภาพยนตร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้⁸ นอกจากนี้เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2566 Imran Chaudhri⁹ อดีตพนักงานของบริษัท Apple ที่ทำงานให้กับบริษัท Apple มากกว่า 22 ปี และอยู่เบื้องหลังผลิตภัณฑ์ของ Apple มากมาย

³ ภูมินทร์ บุตรอินทร์, กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์, วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปีที่ 47 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2561), หน้า 499.

⁴ เรื่องเดียวกัน

⁵ Lawtomed, ‘AI for Legal: ANI, AGI and ASI’ [Online], 10 May 2023. Source: <https://lawtomed.medium.com/ai-for-legal-ani-agi-and-asi-cea6e7a4079e>

⁶ ปิยพร อรุณเกรียงไกร, ‘พลิกล็อก Google คอนเฟิร์ม AlphaGo คือ AI ปริศนาในโลกออนไลน์ที่ชนะเซียนหมากล้อมระดับโลก 60 เกมรวด!’ [ออนไลน์], 13 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://themomentum.co/successful-innovation-alphago-2017/>

⁷ ภูมินทร์ บุตรอินทร์, กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์, หน้า 499.

⁸ Yana Khare, ‘Artificial General Intelligence: Definition, Scope, and ChatGPT as an Early AGI’ [Online], 10 May 2023. Source: <https://www.analyticsvidhya.com/blog/2023/04/artificial-general-intelligence-definition-scope-and-chatgpt-as-an-early-agi/>

⁹ ผู้ก่อตั้งและเจ้าของบริษัท Humane

เช่น Mac, iPod, iPad และ Apple Watch ได้ออกมาพูดในเวที Ted Talk¹⁰ และนำเสนอตัวอย่าง “เทคโนโลยีล่องหน” (invisible devices) คาดการณ์ว่าจะมีการเปิดตัวในปี 2566 เทคโนโลยีล่องหนดังกล่าวสามารถมองเห็น ได้ยิน และมีปฏิสัมพันธ์กับโลกแห่งความเป็นจริงในลักษณะเดียวกับที่มนุษย์ทำ เช่น ระหว่างพูด Chaudhri ได้หยิบช็อกโกแลตขึ้นมาจากกระเป๋ากางเกงของเขาแล้วถาม AI ว่า “ฉันจะกินมันได้ไหม” AI ตอบว่า “ช็อกโกแลตแห่งนี้มีส่วนประกอบของเนยและโกโก้ อาจก่อให้เกิดอาการแพ้ ให้หลีกเลี่ยง” ยิ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของ AI ที่เพิ่มมากขึ้นและค่อย ๆ คืบคลานผสมรวมเข้ากับชีวิตของมนุษย์¹¹

(3) Artificial Superintelligence: ASI คือ AI ที่สามารถคิดเชิงนามธรรมได้ เรียนรู้และตัดสินใจได้เองโดยอิสระเหนือการควบคุม¹² ซึ่งเป็นเพียงทฤษฎีจึงไม่มีตัวอย่างจริงในปัจจุบัน คงมีเพียงตัวอย่างจากนิยายวิทยาศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของ ASI อย่างหุ่นยนต์ของ R2-D2¹³ ในภาพยนตร์สตาร์วอร์ส¹⁴ หรือ หุ่นยนต์นักรบที่ใช้มันสมองโคลนจากมนุษย์ในภาพยนตร์เรื่อง Jung E ในปี 2566 ของสาธารณรัฐเกาหลีที่มีความคิด และตัดสินใจได้โดยอิสระ เป็นต้น

หุ่นยนต์ R2-D2 จากภาพยนตร์สตาร์วอร์สที่มี
ความสามารถรอบด้านตั้งแต่ซ่อมยานอวกาศ
ตลอดจนเป็นผู้ช่วยนักบินรบ

¹⁰ TED, *The Disappearing Computer: An Exclusive Preview of Humane’s Screenless Tech* [Online], 9 May 2023. Source: <https://www.youtube.com/watch?v=gMsQO5u7-NQ>

¹¹ Surur, *Ex-Apple Employee Reveals The Disappearing Computer: A Glimpse into a Future Where AI is Everywhere* [Online], 9 May 2023. Source: <https://www.bigtechwire.com/2023/05/09/ex-apple-employee-reveals-the-disappearing-computer-a-glimpse-into-a-future-where-ai-is-everywhere/>

¹² ภูมินทร์ บุตรอินทร์, *กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์*, หน้า 499.

¹³ Star Wars, *R2-D2* [Online], 13 May 2023. Source: <https://www.starwars.com/data-bank/r2-d2>

¹⁴ Nick Barney, *What is artificial superintelligence (ASI)?* [Online], 13 May 2023. Source: <https://www.techtarget.com/searchenterpriseai/definition/artificial-superintelligence-ASI#:~:text=Examples%20of%20ASI,the%20abilities%20of%20a%20human>

3. AI กับวงการกฎหมาย

นับเป็นเวลากว่าทศวรรษที่ความก้าวหน้าของ AI ไม่อาจทำให้นักกฎหมายเสี่ยงต่อการทำงาน¹⁵ รวมถึงก่อนการมี AI นั้นเคยมีผู้วิเคราะห์เอาไว้ว่า¹⁶ งานของนักกฎหมายนั้นเป็นงานที่เทคโนโลยีจะเข้ามาแทนที่ได้ยากมาก แม้ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ความเข้าใจและภาพจำเดิมเปลี่ยนไปเมื่อ AI สามารถทำงานหลายอย่างได้ดีกว่ามนุษย์¹⁷ แต่นักกฎหมายหลายคนยังคงเชื่อมั่นว่างานกฎหมายเป็นงานที่ไม่อาจจะถูก AI แทนที่หรือแย่งงานไปได้ แม้แต่ ChatGPT แอปพลิเคชันแชทบอตของบริษัท OpenAI ที่โด่งดังที่สุด ณ ขณะนี้ก็เคยตอบผู้ใช้งานรายหนึ่งว่า อาชีพ “ทนายความ” เป็นหนึ่งในอาชีพที่ AI ไม่สามารถแทนที่ได้ เนื่องจากกฎหมายมีความซับซ้อนและมักมีพื้นที่สีเทาที่ AI ไม่สามารถขับเคลื่อนได้หากปราศจากการแนะนำของมนุษย์¹⁸ ก็ยิ่งอาจทำให้นักกฎหมายอาจนิ่งนอนใจและประเมินผลกระทบของเทคโนโลยีในระยะยาวต่ำเกินไป ดังที่ Roy Amara นักวิทยาศาสตร์ชาวสหรัฐอเมริกาเคยกล่าวไว้ว่า “เรามักจะประเมินผลกระทบของเทคโนโลยีในระยะสั้นสูงเกินไปและประเมินผลกระทบในระยะยาวต่ำเกินไป”¹⁹ เพราะปัจจุบันได้มีการนำ AI อย่าง ChatGPT มาใช้ในอุตสาหกรรม

¹⁵ Steve Lohr, *A.I. Is Coming for Lawyers, Again* [Online], 13 May 2023. Source: <https://www.nytimes.com/2023/04/10/technology/ai-is-coming-for-lawyers-again.html>

¹⁶ Tech Talk, *AI กำลังเข้ามาทดแทนนักกฎหมาย และอาจกลายเป็นวงการแรกที่มนุษย์ทำงานร่วมกับ AI ในธุรกิจแห่งอนาคต* [ออนไลน์], 13 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.techtalkthai.com/ai-is-replacing-lawyer-in-document-analysis/> และผู้จัดการออนไลน์, *มธบ. เผยอาชีพนักกม.ติดโผอาชีพไม่ตกงาน เตรียมปั้นนักกม.รองรับธุรกิจดิจิทัล* [ออนไลน์], 13 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/smes/detail/9630000043302>

¹⁷ Kai Fu Lee and others, *AI 2041: Ten Visions for Our Future AI*, (New York: Currency, 2021), p. 344.

¹⁸ ฐานเศรษฐกิจ, *ChatGPT ตอบเอง 10 อาชีพที่ AI ทำแทนไม่ได้ พร้อมเหตุผล* [ออนไลน์], 13 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.thansettakij.com/technology/technology/558429>

¹⁹ Thevirtulab, *What is Amara's Law and why it's more important now than ever* [Online], 13 May 2023. Source: <https://thevirtulab.com/what-is-amaras-law/#:~:text=Roy%20Amara%20was%20an%20American,effect%20in%20the%20long%20run.%E2%80%9D>

ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางรวมถึง “งานกฎหมาย” (legal work) แล้ว²⁰ ยิ่งไปกว่านั้น ChatGPT ถูกพัฒนาจนถึงเวอร์ชันที่ 4 หรือ GPT-4²¹ จะมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมอย่างก้าวกระโดด เช่น รับข้อมูลได้ทั้งภาพและตัวหนังสือ ให้ผลลัพธ์ด้วยการเขียนอธิบายภาพ จัดหมวดหมู่หรือวิเคราะห์ภาพและอธิบายภาพสำหรับผู้พิการทางสายตา²² ตลอดจนเขียนงานที่มนุษย์เคยเชื่อว่า จำเป็นจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างบทกวี นิยายหรือนิทานจากการป้อนข้อมูลเพียงว่า ต้องการให้ GPT-4 เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร²³ ซึ่งใช้เวลาไม่กี่ชั่วโมง²⁴

GPT-4 ยังมีประสิทธิภาพมากพอจนกระทั่งสามารถ “ให้เหตุผลทางกฎหมายที่ซับซ้อน” ในการสอบเนติบัณฑิตมาตรฐาน (Uniform Bar Exam: UBE) ของสหรัฐอเมริกาที่ประกอบไปด้วย ข้อสอบแบบปรนัย (Multistate Bar Examination: MBE) อัตนัย (Multistate Essay Exam: MEE) และความสามารถในการปฏิบัติงาน (Multistate Performance Test: MPT)²⁵ อีกทั้ง ไม่ใช่แค่สอบผ่านธรรมดา แต่ยังสอบได้คะแนนดีถึง 75 เปอร์เซนต์ สูงกว่าค่าเฉลี่ย 68 เปอร์เซนต์

²⁰ Techsauce Team, PWC เปิดตัว AI Chatbot สำหรับนักกฎหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน [ออนไลน์], 14 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://techsauce.co/news/pwc-introduces-ai-chatbot-lawyers>

²¹ บริษัท OpenAI ได้กล่าวถึง GPT-4 ไว้ว่าการสร้าง GPT-4 ในครั้งนี้ได้ขยายการเรียนรู้เชิงลึก ยอมรับการป้อนรูปภาพและข้อความ และการแสดงผลโต้ตอบกลับด้วยข้อความที่แม้จะมีความสามารถ น้อยกว่ามนุษย์ในหลาย ๆ ด้านในโลกแห่งความเป็นจริง แต่ก็แสดงประสิทธิภาพระดับมนุษย์ตามเกณฑ์ มาตรฐานทางวิชาชีพและทางวิชาการต่าง ๆ อ่านต่อได้ในเว็บไซต์ OpenAI ที่ <https://openai.com/research/gpt-4>

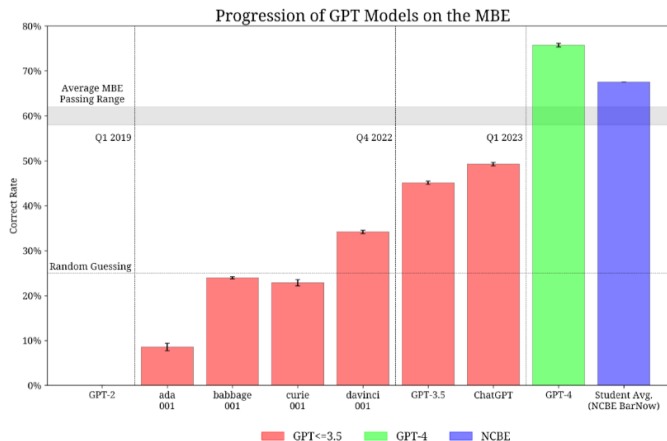
²² The Matter, เปิดตัว GPT-4 แชทบอตเวอร์ชันใหม่ ทำอะไรเพิ่มขึ้นได้บ้าง? [ออนไลน์], 14 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://thematter.co/brief/199092/199092>

²³ PPTV Online, ChatGPT บุกวงการนักเขียนนิยาย หนังสือที่เขียนโดยเอไอผุดเต็มตลาด [ออนไลน์], 14 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B9%84%E0%B8%AD%E0%B8%97%E0%B8%B5/191081>

²⁴ ต่างจากบทความฉบับนี้ที่ผู้เขียนยืนยันว่าเกิดจากความสร้างสรรค์ วิริยะอุตสาหะของผู้เขียน นานหลายชั่วโมงโดยปราศจากการใช้ GPT-4

²⁵ National Conference of Bar Examiners, About the UBE [Online], 14 May 2023. Source: <https://www.ncbex.org/exams/ube/#:~:text=The%20UBE%20is%20designed%20to,admission%20in%20other%20UBE%20jurisdictions>

และเพียงพอที่จะอยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 90²⁶ เป็นการสันนิษฐานว่าการกฎหมายแม้กระทั่งศาสตราจารย์ Daniel Martin Katz ศาสตราจารย์กฎหมายแห่งสถาบันเทคโนโลยีแห่งอิลลินอยส์มหาวิทยาลัยชิคาโก กล่าวไว้ในบทความของเขาว่า ผลการสอบเนติบัณฑิตครั้งนี้ GPT-4 ได้แสดงให้เห็นแล้วว่าสามารถทำงานด้านกฎหมายที่ซับซ้อนได้เทียบเท่ากับหรือดีกว่ามนุษย์²⁷ ทำให้เริ่มมีการถกคิดว่า “หรือ AI จะมาแทนที่นักกฎหมายได้จริง ๆ ?”²⁸

แผนภูมิดังกล่าวสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของ GPT-4

ในส่วนข้อสอบแบบปรนัย (MBE) ว่าสูงกว่าอัตราการผ่านและประสิทธิภาพของสมองมนุษย์²⁹

²⁶ Kevin Dollear, **GPT-4 Passes the Bar Exam** [Online], 14 May 2023. Source: <https://www.iit.edu/news/gpt-4-passes-bar-exam>

²⁷ Ibid.

²⁸ Niels Martin Brochner, **Will AI Replace Lawyers?** [Online], 14 May 2023. Source: <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2023/05/25/will-ai-replace-lawyers/?sh=5d9128eb3124>

²⁹ Katz and others, **GPT-4 Passes the Bar Exam** [Online], 14 May 2023. Source: <https://ssrn.com/abstract=4389233> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4389233>, pp. 4-5.

4. การเรียนการสอนกฎหมายในประเทศไทยแบบเดิมอาจทำให้นักศึกษากฎหมายเสี่ยงต่อการว่างงาน

เป็นที่ยอมรับกันโดยแพร่หลายว่าภาษากฎหมายมีความซับซ้อน³⁰ การฝึกฝนทักษะในการใช้และตีความภาษาที่ซับซ้อนดังกล่าวมักต้องใช้เวลาศึกษาหลายปี³¹ อย่างไรก็ตามหนึ่งในข้อวิพากษ์วิจารณ์ระบบการเรียนการสอนตลอดจนการสอบวัดผลในการเรียนการสอนกฎหมายในประเทศไทย คือ “เน้นท่องจำ ไม่เน้นความเข้าใจ” ทำให้นักศึกษากฎหมายอาจต้องติดพันอยู่กับการท่องจำตัวบทกฎหมายและคำพิพากษากฎีกาด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตลอดจนการสอบวัดผลทั้งในระดับปริญญาตรีและเนติบัณฑิตที่ตัวข้อสอบเองอาจไม่เอื้อต่อการวิเคราะห์และวิพากษ์ประเด็นหรือทฤษฎีทางกฎหมายมากนักทำให้เส้นของการศึกษากฎหมายถูกทำลายลง³² อีกทั้งค่านิยมในเรื่องอาชีพบางประการอย่างการสอบเพื่อเข้ารับราชการเป็นผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการในสังคมไทยอาจส่งผลให้สถาบันการศึกษาไม่ว่าในระดับชั้นปริญญาตรีหรือปริญญาโทตลอดจนตัวอาจารย์ผู้สอนกฎหมายอาจถูกคาดหวังไปด้วย³³ ว่า หากหลักสูตร เนื้อหา หรือวิธีการให้เหตุผลทางกฎหมายในการเรียนการสอนไม่เอื้อต่อการสอบเนติบัณฑิต ผู้พิพากษา หรือพนักงานอัยการในอนาคตอาจทำให้สถาบันการศึกษาไม่เป็นที่นิยมหรือนักศึกษาอาจรู้สึกว่าได้ไม่อยากเรียน³⁴

30 พฤษภาคม 2566.

แหล่งที่มา:

[https://www.](https://www.lexisnexis.com)

[lexisnexis.com](https://www.lexisnexis.com)

เมื่อเทคโนโลยีก้าวเข้ามามีบทบาทในวงการกฎหมายมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องไม่ลืมนำจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของ AI คือ สมรรถนะของ AI ที่เรียกว่า “การเรียนรู้เชิงลึก” (deep learning)³⁵ ทำให้ AI สามารถประมวลผลจากคลังข้อมูลมหาศาลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะ

³⁰ Katz and others, GPT-4 Passes the Bar Exam, p.1.

³¹ Ibid.

³² ดิศรณ์ ลิขิตวิทยารุณี, คำพิพากษาศาลฎีกา META แห่งเนติบัณฑิตไทย [ออนไลน์], 30 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.the101.world/meta-of-the-thai-bar/>

³³ เข้มทอง ดันสกุลรุ่งเรือง, หัวใจสำคัญของนิติศาสตร์คือ การทำให้คนเชื่อว่ายังมีความยุติธรรมอยู่ [ออนไลน์], 29 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.the101.world/law-must-survive/>

³⁴ เรื่องเดียวกัน

³⁵ หลีไคฟู และคณะ, AI 2041: 10 เรื่องเล่าเทคโนโลยี AI แห่งอนาคต, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปิ๊งโก, ม.ป.ป.), หน้า 50.

ประสิทธิภาพเชิงปริมาณ เช่น สามารถเห็นความสัมพันธ์ที่เล็กน้อยหรือซับซ้อนเกินกว่ามนุษย์จะเข้าใจหรือไม่ทันสังเกตซึ่งจุดนี้ต้องยอมรับว่าสมองคนไม่อาจรู้สมองกลได้³⁶ การเรียนการสอนแบบเน้นการท่องจำตัวบทกฎหมายหรือคำพิพากษาฎีกาเพื่อประมวลผลและหาคำตอบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวแล้วนำมาเป็นเกณฑ์สอบวัดผลจึงไม่ต่างอะไรกับการที่สถาบันการศึกษาพยายามจะสร้างสมองคนให้ไปสู้กับสมองกลนั่นเอง

ปัจจุบันในวงการกฎหมายภาคเอกชนอย่างสำนักงานกฎหมาย (law firm) หลายแห่งได้มีการใช้ AI ในการทำงานหลายด้านตั้งแต่การค้นคว้าทางกฎหมาย (legal research)³⁷ เป็นผู้ช่วยทนายความ (legal assistant) ในการตรวจสอบเอกสาร วิเคราะห์สัญญา และสืบค้นกฎระเบียบและคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว เช่น AI ที่ใช้ชื่อว่า “Casetext”³⁸

แผนภาพดังกล่าวแสดงตัวอย่างการใช้ Casetext ค้นคว้าทางกฎหมายด้วยการที่ผู้ใช้ป้อนคำถามว่า “ในรัฐแคลิฟอร์เนียเจ้าของที่ดินมีหน้าที่ต้องขออนุญาตก่อสร้างเพื่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบนทรัพย์สินของตนหรือไม่?” ภายในระยะเวลาไม่กี่วินาที Casetext ตอบว่า “ตามกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียโดยทั่วไปแล้วเจ้าของที่ดินต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลท้องถิ่น...”³⁹

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 54.

³⁷ Josh Kern, *AI in Law: Transforming Legal Practices* [Online], 20 May 2023. Source: <https://www.clio.com/blog/lawyer-ai/>

³⁸ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ Casetext <https://casetext.com/>

³⁹ Casetext, [Online], 20 May 2023. Source: <https://casetext.com/>

นอกจากนี้ยังมีการนำ AI มาใช้ทำหน้าที่แทนทนายความ เช่น แอปพลิเคชันของบริษัท DoNotPay⁴⁰ ก่อตั้งและพัฒนาโดย Joshua Browder ที่ขนานนามตัวเองว่าได้สร้าง “ทนายความหุ่นยนต์คนแรกของโลก (the world’s first robot lawyer)”⁴¹ ผ่านบริการที่ช่วยผู้บริโภคจัดการประเด็นด้านกฎหมายต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องจ้างทนายความตั้งแต่การพูดคุยสอบถามรูปคดีให้ความเห็นทางกฎหมาย เขียนเอกสารทางกฎหมาย เช่น หนังสือมอบอำนาจ จดหมายบอกกล่าวทวงถาม ยื่นฟ้องคดีและการร้องเรียนเรื่องการเลือกปฏิบัติ⁴² นอกจากนี้แอปพลิเคชัน DoNotPay ยังสามารถทำหน้าที่เสมือนพรายกระซิบด้วยการให้คำแนะนำแก่จำเลยว่าควรพูดหรือไม่ควรพูดอะไรในศาลได้ด้วย⁴³ แอปพลิเคชันดังกล่าวได้รับการตอบเป็นอย่างมากถึงขนาดที่ Browder ได้ออกมาเขียนข้อความผ่านทวิตเตอร์ส่วนตัวของเขา⁴⁴ ว่า “ปัจจุบันได้มีการฟ้องร้องบริษัท Celsius Network⁴⁵ เพื่อเรียกร้องค่าเสียหายในประเด็นเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินดิจิทัล (cryptocurrency) กว่า 1,000 คดี ใน 42 รัฐ” อย่างไรก็ตามปัจจุบันบริษัท DoNotPay กำลังประสบปัญหาถูกฟ้องร้องเป็นคดีกลุ่ม (class action) โดย Jonathan Faridian ในฐานะ

⁴⁰ ให้บริการผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ DoNotPay <https://donotpay.com/>

⁴¹ Emma Roth, **DoNotPay is launching an AI chatbot that can negotiate your bills** [Online], 25 May 2023. Source: <https://www.theverge.com/2022/12/13/23505873/donot-pay-negotiate-bills-ai-chatbot>

⁴² Bharat Sharma, **Law Firm Sues 'World's First Robot Lawyer' For Not Having A Degree** [Online], 20 May 2023. Source: <https://www.indiatimes.com/technology/news/law-firm-sues-worlds-first-robot-lawyer-595686.html>

⁴³ The Matter, **ให้ AI ขับเคลื่อนความยุติธรรม หุ่นยนต์ทนายความจาก DoNotPay เตรียมสู้คดีในศาลสหรัฐฯ เป็นครั้งแรก** [ออนไลน์], 29 พฤษภาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://thematter.co/brief/193954/193954>

⁴⁴ Joshua Browder, **We have now initiated over 1,000 small claims lawsuits against @CelsiusNetwork in 42 States** [Online], 25 May 2023. Source: <https://twitter.com/jbrowder1/status/1538951540618063872>

⁴⁵ ผู้ให้บริการด้านการรับฝากและกู้ยืมคริปโตเคอร์เรนซี อ่านต่อได้ใน Fatman, **Celsius คืออะไร? เว็บกู้ยืมคริปโตแถวหน้า ที่กำลังถูกจับตามอง!** [ออนไลน์], 25 มิถุนายน 2566. แหล่งที่มา: <https://cryptosiam.com/news/what-is-celsius-network-platform>

ส่วนตัวและในฐานะตัวแทนผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน โดย Faridian อ้างในคำฟ้อง⁴⁶ ว่าเขาในฐานะผู้บริโภคที่ใช้แอปพลิเคชัน DoNotPay ได้ใช้บริการด้านกฎหมายในการเขียนเอกสารทางกฎหมายหลายชุด เช่น หนังสือแสดงความต้องการแรงงาน จดหมายบอกกล่าวทวงถามการยื่นคำฟ้องหรือคำร้องต่อศาลในคดีเล็กน้อย แต่เขากลับพบข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น DoNotPay ส่งสัญญาที่บ้านของเขาโดยที่ยังไม่ได้ส่งสัญญาไปให้คู่สัญญาอีกฝ่าย ไม่สามารถส่งจดหมายบอกกล่าวทวงถามไปยังผู้รับที่ต้องการ นอกจากนี้เขายังจ่ายเงินเพื่อซื้อบริการร่างสัญญาแต่ปรากฏว่าสัญญาที่ได้กลับร่างออกมาไม่ดีหรือไม่ถูกต้องจนเขาไม่สามารถใช้มันได้⁴⁷ ทำให้เขารู้สึกกังวลใจและรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่เสี่ยงและอันตรายมากต่อผู้บริโภคและสาธารณชน อีกทั้งยังอาจชี้นำสาธารณชนไปในทางที่ผิดหรือหลอกลวงผู้บริโภคได้ เนื่องจากบริษัท DoNotPay ไม่ใช่สำนักงานกฎหมาย ไม่มีปริญญาด้านกฎหมายและไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของทนายความ นอกจากนี้ในคำฟ้องยังได้อ้างถึงกรณีที่ผู้บริโภคคนหนึ่งใช้แอปพลิเคชัน DoNotPay เพื่อโต้แย้งข้อพิพาทเรื่องบัตรจอดรถ แต่กลับต้องเสียค่าปรับเพิ่มถึง 114 สหรัฐดอลลาร์เนื่องจากแอปพลิเคชันดังกล่าวไม่ได้ตอบกลับหมายเรียก หลังจากพยายามยกเลิกบัญชีผู้บริโภคดังกล่าวยังคงถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการสมัครสมาชิก⁴⁸ และขอให้ศาลมีคำสั่งยุติแอปพลิเคชัน DoNotPay⁴⁹ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจและน่าติดตามต่อไปว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยไปในทิศทางใด⁵⁰

⁴⁶ Sara Merken, **Lawsuit pits class action firm against 'robot lawyer' DoNotPay** [Online], 20 May 2023. Source: <https://www.reuters.com/legal/lawsuit-pits-class-action-firm-against-robot-lawyer-donotpay-2023-03-09/> and Jonathan Faridian v. DoNotPay Complaint Source: <https://fingfx.thomsonreuters.com/gfx/legaldocs/dwvkdzbjxpm/Faridian%20v.%20DoNotPay%20Complaint.pdf>

⁴⁷ Lauren Leffer, **DoNotPay, the 'Robot Lawyer,' Is Being Sued** [Online], 25 May 2023. Source: <https://news.yahoo.com/donotpay-robot-lawyer-being-sued-160500901.html>

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ หากผู้อ่านสนใจติดตามคดีดังกล่าวสามารถเข้าถึงข้อมูลคดีได้ที่เว็บไซต์ของศาลชั้นต้นแห่งแคลิฟอร์เนียด้วยเลขคดี (Case Number): CGC23604987 ได้ที่ <https://webapps.sftc.org/ci/CaseInfo.dll?&SessionID=6CDEEB204079D30C44B2C9608AC82C290C35D463>

ยิ่งไปกว่านั้น สำนักงานกฎหมายบางแห่ง⁵¹ ได้นำ AI ที่ใช้ชื่อว่า “Harvey AI” มาให้ ทนายความในสำนักงานใช้งาน⁵² เช่น ช่วยทนายความในการวิเคราะห์ ร่างสัญญา ตรวจสอบ สถานะของกิจการ (due diligence) สืบค้นกฎหมาย กฎหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องได้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น เป็นต้น ซึ่งงานดังกล่าวเป็นงานที่นักศึกษาฝึกงานหรือทนายความใหม่ (junior associate) มักได้รับมอบหมายให้ฝึกปฏิบัติภายใต้การดูแลของทนายความหุ้นส่วนบริษัท (partner) ดังนั้น หากนักศึกษากฎหมายถูกฝึกฝนให้มีเพียงความรู้กฎหมายบนพื้นฐานของการท่องจำ ความสามารถในการ สืบค้นกฎ ระเบียบ หรือคำพิพากษากฎีกาที่เกี่ยวข้องหรือร่างสัญญาแบบมาตรฐานทั่วไป มีความรู้ที่จำกัดอยู่แค่วิชาพื้นฐานตามหลักสูตรก็อาจไม่มีอะไรโดดเด่นไปกว่า AI และเสี่ยง ต่อการถูก AI แย่งงานได้ในอนาคตเพราะในแง่ผู้ประกอบการเมื่อคำนวณเงินเดือนซึ่งเป็นต้นทุน ในการจ้างแรงงานทนายความหนึ่งคนอาจมากกว่าการลงทุนพัฒนาหรือซื้อแอปพลิเคชัน AI มาใช้ในสำนักงานที่อาจให้ประสิทธิภาพมากกว่า ไม่ต้องทดลองงาน ทำงานได้ทุกวันโดยไม่ต้องมี วันหยุด วันลา รวมถึงทำงานล่วงเวลาได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าล่วงเวลาตามกฎหมายแรงงาน นอกจากนี้ในแง่ของประชาชนเองก็อาจมีคำถามเช่นกันว่า เหตุใดจะต้องเสียเงินจ้างทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมายในเมื่อเงินที่จ่ายให้ AI อาจถูกกว่าค่าจ้างว่าความหรือคำวิชาชีพ? นี่เป็น ตัวอย่างที่ชัดเจนว่า AI อาจแย่งงานและเงินจากนักกฎหมายได้ในอนาคต⁵³

⁵¹ Allen & Overy, **A&O announces exclusive launch partnership with Harvey** [Online], 20 May 2023. Source: <https://www.allenoverly.com/en-gb/global/news-and-insights/news/ao-announces-exclusive-launch-partnership-with-harvey>

⁵² อีกทั้ง จากการสำรวจทัศนคตินักกฎหมายในสำนักงานกฎหมายในสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และแคนาดาในการใช้ ChatGPT และ AI ในงานด้านกฎหมายโดยสถาบัน Thomson Reuters ปรากฏว่า ร้อยละ 82 เชื่อว่า ChatGPT และ AI สามารถนำไปใช้กับงานด้านกฎหมายได้ ร้อยละ 51 เชื่อว่าควรใช้ ChatGPT และ AI กับงานด้านกฎหมาย สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปต่อ AI ในวงการกฎหมาย ว่าเป็นไปในทิศทางบวกมากขึ้น อ่านต่อได้ใน Thomson Reuters, **New report on ChatGPT & generative AI in law firms shows opportunities abound, even as concerns persist** [Online], 20 May 2023. Source: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/technology/chatgpt-generative-ai-law-firms-2023/>

⁵³ Joe Palazzolo, **Why Hire a Lawyer? Computers Are Cheaper** [Online], 20 May 2023. Source: <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052702303379204577472633591769336?cb=logged0.17135589593090117>

5. นักศึกษากฎหมายในอนาคตควรเป็นอย่างไร

นักวิชาการและนักกฎหมายทั่วโลกหลายท่านเชื่อว่า แม้ AI จะฉลาดมากขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ AI ก็ยังไม่อาจแทนที่นักกฎหมายได้ ด้วยเหตุผลที่หนักแน่นอย่างหนึ่งคือ AI ยังสร้างข้อผิดพลาดอยู่บ่อยครั้งและอาจจะ “หลอน” (hallucinate)⁵⁴ หรือเพ้อเจ้อจนถึงขั้นสร้างข้อมูลปลอมจนทำให้ทนายความในรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาคนหนึ่งชื่อ Steven Schwartz เขาได้รับมอบหมายจากลูกความชื่อ Roberto Mata ให้ฟ้องคดีแพ่งเรื่องหนึ่งฐานละเมิด Schwartz ได้ใช้ GPT-4 ช่วยทำคดีดังกล่าวด้วยการสืบค้นข้อมูลและหาคำพิพากษาอ้างอิงเพื่ออ้างส่งต่อศาล แต่ Schwartz กลับถูก Mata ฟ้องกลับฐานยื่นข้อมูลเท็จ⁵⁵ เนื่องจากผู้พิพากษาในคดีพบว่าคำพิพากษาอ้างอิงที่ถูกยื่นเข้ามาในคดีไม่มีอยู่จริง⁵⁶ ต่อมา Schwartz ได้ออกมาขอโทษและยอมรับในคำให้การเป็นลายลักษณ์อักษร (affidavit)⁵⁷ ท่านองว่า เขาไม่เคยใช้ ChatGPT เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลกฎหมายมาก่อนตลอดระยะเวลา 30 ปีที่เป็นทนายความ จึงไม่ทราบว่าอาจมีความเป็นไปได้ว่าข้อมูลที่ได้อาจเป็นเท็จ คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแขวงสหรัฐสำหรับเขตทางตอนใต้ของนิวยอร์ก⁵⁸ ทำให้นักกฎหมายในต่างประเทศใช้ความระมัดระวังในการใช้ GPT-4 มากยิ่งขึ้นและนั่นไม่ได้หมายความว่า การนำ

⁵⁴ Daniel Schwarcz and others, **AI Tools for Lawyers: A Practical Guide** [Online], 23 April 2023. Source: <https://ssrn.com/abstract=4404017> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4404017>, p. 3.

⁵⁵ Team Techsauce, **ทนายความในนิวยอร์กโดนฟ้อง หลังใช้ ChatGPT ช่วยทำคดี แต่มันกลับให้ข้อมูลเท็จ** [ออนไลน์], 2 มิถุนายน 2566. แหล่งที่มา: https://techsauce.co/news/lawyer-made-up-case-by-ai-chatgpt-wrong-data?fbclid=IwAR0324sRTOpFwC4r754zy9dwSypUjgS7CFkzC_h2KVV0rwcSr-4ZhOAza0

⁵⁶ Ramishah Maruf, **Lawyer apologizes for fake court citations from ChatGPT** [Online], 25 May 2023. Source: <https://edition.cnn.com/2023/05/27/business/chat-gpt-avianca-mata-lawyers/index.html>

⁵⁷ Affidavit of Steven A. Schwartz [Online], 1 June 2023. Source: https://storage.courtlistener.com/recap/gov.uscourts.nysd.575368/gov.uscourts.nysd.575368.32.1_1.pdf

⁵⁸ Ramishah Maruf, **CNN Lawyer apologizes for fake court citations from ChatGPT** [Online], 1 June 2023. Source: <https://edition.cnn.com/2023/05/27/business/chat-gpt-avianca-mata-lawyers/index.html>

AI มาใช้ในงานกฎหมายจะต้องถูกหยุดยั้งลงตราบใดที่บริษัทด้านเทคโนโลยียังคงพัฒนาและพยายามแก้ไขจุดบกพร่องของ AI ดังนั้น เมื่อตลาดของนักกฎหมายไม่เหมือนเดิมอีกต่อไปเนื่องจากบริษัทหรือสำนักงานกฎหมายอาจไม่ได้ต้องการทนายความหรือผู้ช่วยทนายความมาทำงานในลักษณะที่เป็นงานทำซ้ำ เช่น กรอกเอกสาร งานทะเบียนเอกสาร ขอรับใบอนุญาตต่าง ๆ แปลเอกสารสัญญาและสืบค้นกฎหมาย ระเบียบ คำพิพากษาฎีกาอ้างอิง เป็นต้น เพราะต่อให้ฝึกฝนจนมีความชำนาญสามารถกรอกเอกสารได้แม่นยำ พิมพ์ไม่ผิด แปลไม่พลาด ท่องจำมาตราหรือคำพิพากษาก็ได้แม่นยำก็ไม่อาจสู้กับสมอง AI ที่แม่นยำและว่องไวกว่าสมองมนุษย์เป็นแน่

สิ่งที่บริษัทหรือสำนักงานกฎหมายอาจต้องการในอนาคตอันใกล้คือ ทนายความผู้ที่มีคุณสมบัติที่ AI ไม่อาจมีได้ (ณ ขณะนี้) คือ ความคิดสร้างสรรค์หรือสร้างแนวคิดใหม่ เนื่องจาก AI หาเป้าหมายหรือคิดสร้างสรรค์เองไม่ได้ กล่าวคือ “คิดนอกกรอบ นอกทฤษฎี หรือใช้สามัญสำนึกไม่ได้” รวมถึงไม่มีความเข้าใจเพราะ AI ไม่มีความรู้สึก ไม่มีอารมณ์ร่วมจึงไม่สามารถให้อีกฝ่ายรู้สึกถึงความเข้าใจแบบที่มนุษย์มี⁵⁹ สิ่งเหล่านี้เองน่าจะเป็นทักษะที่นักกฎหมายควรฝึกฝนตั้งแต่เป็นนักศึกษากฎหมายและนับเป็นความท้าทายใหม่แก่สถาบันการศึกษา กฎหมายตลอดจนอาจารย์ผู้สอนที่ควรมีบทบาทช่วยปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้หลุดพ้นจากกรอบและค่านิยมเดิมด้วยส่งเสริมให้นักศึกษาศึกษากฎหมายด้วยความเข้าใจ เน้นการวิเคราะห์ วิพากษ์ทฤษฎีกฎหมาย การให้เหตุผลกฎหมายที่นอกกรอบความคิดเดิมให้มากขึ้น ตลอดจนเสริมสร้างทัศนคติและการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับ AI อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรมต่อไปในอนาคต ดังที่ศาสตราจารย์ Chris Hoofnagle มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในสหรัฐอเมริกาเป็นหนึ่งในผู้สอนที่สนับสนุนให้นักศึกษาใช้ AI เช่น ChatGPT โดยให้เหตุผลว่า AI คืออนาคตของการเป็นนักกฎหมาย ทำนองเดียวกันกับการใช้ e-mail ในการทำงานที่ทนายความหลายคนอาจประสบความสำเร็จได้แม้จะไม่มี e-mail แต่ทนายความที่เก่งที่สุดจะใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์⁶⁰ นอกจากนี้ Jensen Huang ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) บริษัท NVIDIA ผู้นำด้านเทคโนโลยีได้กล่าวสุนทรพจน์แก่นักศึกษา

⁵⁹ หลี่ไคฟู และคณะ, AI 2041: 10 เรื่องเล่าเทคโนโลยี AI แห่งอนาคต, หน้า 522.

⁶⁰ Jason Pohl, *From tort law to cheating, what is ChatGPT's future in higher education?* [Online], 10 June 2023. Source: <https://news.berkeley.edu/2023/03/21/from-tort-law-to-cheating-what-is-chatgpts-future-in-higher-education/>

มหาวิทยาลัยแห่งชาติได้หวั่นที่จบใหม่มีใจความสำคัญว่า “คนที่จะมาแย่งงานนักศึกษากฎหมายคือ “คนที่เชี่ยวชาญ AI ไม่ใช่ AI” และเน้นย้ำว่าผู้สำเร็จการศึกษาต้องคว้าโอกาสนี้ไว้ด้วยการยอมรับและใช้ประโยชน์จาก AI เพื่อให้สามารถแข่งขันได้โดยใช้มันเพื่อ “เพิ่มพลัง” ให้กับงานและใช้มันเป็นผู้ช่วยเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด⁶¹

6. บทส่งท้าย

ไม่ว่าสุดท้ายแล้วอาชีพนักกฎหมายจะยังคงอยู่โดยไม่มี AI เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือนักกฎหมายจะทำงานร่วมกันกับ AI มากขึ้น หรือ AI จะมาแทนที่นักกฎหมายในท้ายที่สุดก็คงเป็นเรื่องในอนาคตอันไม่ไกลไม่ใกล้นี้ ด้วยความเป็นพลวัตไม่หยุดนิ่งของ AI แม้กระทั่งขณะที่ผู้เขียนเขียนบทความฉบับนี้หรือบทความฉบับนี้ได้รับการตีพิมพ์ไปแล้ว AI อาจจะทำอะไรได้มากกว่าความรู้ความเข้าใจ ณ ขณะปัจจุบันโดยที่ผู้เขียนเองก็อาจไม่ทันได้รู้ตัว สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนในฐานะนักกฎหมายยังคงเชื่อคือ เส้นของการเรียนกฎหมายคือการตั้งคำถามและหาคำตอบที่ไม่ตายตัว อันจะนำมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์นอกกรอบทฤษฎีและความเชื่อแบบเดิมที่ AI ทำไม่ได้ เพราะสิ่งหนึ่งที่ทรงคุณค่าและน่าภูมิใจคือการเป็นนักกฎหมายที่มีเอกลักษณ์พิเศษ (unique) ที่แม้แต่ AI ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ ดังที่ Jensen Huang ได้กล่าวไว้ว่า

“Whatever it is, run after it like we did.

*Run. Don't walk. Remember, either you are running for food,
or you are running from becoming food.”⁶²*

(Jensen Huang - May, 2023)

⁶¹ Aran Richardson, **Billionaire NVIDIA CEO Jensen Huang Tells Graduating Students To Embrace New AI-Economy Opportunities** [Online], 10 June 2023. Source: https://finance.yahoo.com/news/billionaire-nvidia-ceo-jensen-huang-213245053.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAADmbksiTcUGeCFXPxEHjyMPfRb8nHPx2sKdG6WXrCt7PjddPDEFAO0SaX3fTuUpDlZG49YvWn1Dbt7WTGDw-rsTlywtDasvCHTKRyWhpBys-G989ORcpfHVtdcTcrQ4oOTCOD5xYzbmMmQ0uZf1dQuHUncZxDralXYfRZKtVlkz

⁶² TTV News, **RUN ! Don't Wak !** ([Online], 10 June 2023. Source: https://www.youtube.com/watch?v=_sftvrqiflU

“ไม่ว่ามันจะเป็นอะไรก็ตาม ให้วิ่งตามมันเหมือนที่เราเคยทำ
วิ่ง อย่าเดิน จงจำไว้ ไม่ว่าคุณกำลังวิ่งหาอาหาร
หรือคุณกำลังวิ่งหนีจากการกลายเป็นอาหาร”

บรรณานุกรม

- เข้มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง, หัวใจสำคัญของนิติศาสตร์คือ การทำให้คนเชื่อว่ายังมี **ความยุติธรรมอยู่** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.the101.world/law-must-survive/>
- ฐานเศรษฐกิจ, ChatGPT ตอบเอง 10 อาชีพที่ AI ทำแทนไม่ได้ พร้อมเหตุผล [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.thansettakij.com/technology/technology/558429>
- ดิศรณ์ ลิขิตวิทยาวุฒิ, คำพิพากษาศาลฎีกา META แห่งเนติบัณฑิตไทย [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.the101.world/meta-of-the-thai-bar/>
- ปิยพร อรุณเกรียงไกร, ‘พลิกบล็อก Google คอนเฟิร์ม AlphaGo คือ AI ปริศนาในโลกออนไลน์ที่ชนะเซียนหมากล้อมระดับโลก 60 เกมรวด!’ [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://themomentum.co/successful-innovation-alphago-2017/>
- ผู้จัดการออนไลน์, มธบ. เผยอาชีพนักกม.ติดโซเชียลไม่ทำงาน เตรียมปั้นนักกม.รองรับธุรกิจดิจิทัล [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/smes/detail/9630000043302>
- ภูมิินทร์ บุตรอินทร์, กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์, วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปีที่ 47 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2561).
- หลีไคฟู และคณะ, AI 2041: 10 เรื่องเล่าเทคโนโลยี AI แห่งอนาคต, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปิ๊งโก, ม.ป.ป.).
- Affidavit of Steven A. Schwartz [Online], Source: https://storage.courtlistener.com/recap/gov.uscourts.nysd.575368/gov.uscourts.nysd.575368.32.1_1.pdf
- Allen & Overy, A&O announces exclusive launch partnership with Harvey [Online], Source: <https://www.allenoverly.com/en-gb/global/news-and-insights/news/ao-announces-exclusive-launch-partnership-with-harvey>
- Aran Richardson, Billionaire NVIDIA CEO Jensen Huang Tells Graduating Students To Embrace New AI-Economy Opportunities [Online], Source: https://finance.yahoo.com/news/billionaire-nvidia-ceo-jensen-huang-213245053.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAADmbksiTcUGeCFXPxEHjyMPfRb8nHPx2sKdG6WXrCt7PjddPDEFAO

0SaX3fTuUpDlzG49YvWn1Dbt7WTGDw-rsTlywtDasvCHTKRyWhpBys-G989ORcpfH
VtdcTcrQ4oOTCOD5xYzbmMmQ0uZf1dQuHUncZxDraLXYfRZKtVlkz

- Bharat Sharma, **Law Firm Sues 'World's First Robot Lawyer' For Not Having A Degree** [Online], Source: <https://www.indiatimes.com/technology/news/law-firm-sues-worlds-first-robot-lawyer-595686.html>

- Daniel Schwarcz and others, **AI Tools for Lawyers: A Practical Guide** [Online], Source: <https://ssrn.com/abstract=4404017> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4404017>

- Emma Roth, **DoNotPay is launching an AI chatbot that can negotiate your bills** [Online], Source: <https://www.theverge.com/2022/12/13/23505873/do-notpay-negotiate-bills-ai-chatbot>

- Fatman, **Celsius คืออะไร? เว็บกู้ยืมคริปโตแถวหน้าที่กำลังถูกจับตามอง!** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://cryptosiam.com/news/what-is-celsius-network-platform>

- Jason Pohl, **From tort law to cheating, what is ChatGPT's future in higher education?** [Online], Source: <https://news.berkeley.edu/2023/03/21/from-tort-law-to-cheating-what-is-chatgpts-future-in-higher-education>

- Joshua Browder, **We have now initiated over 1,000 small claims lawsuits against @CelsiusNetwork in 42 States** [Online], Source: <https://twitter.com/jbrowder1/status/1538951540618063872>

- Joe Palazzolo, **Why Hire a Lawyer? Computers Are Cheaper** [Online], Source: <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052702303379204577472633591769336?cb=logged0.17135589593090117>

- Josh Kern, **AI in Law: Transforming Legal Practices** [Online], Source: <https://www.clio.com/blog/lawyer-ai/>

- Kai Fu Lee and others, **AI 2041: Ten Visions for Our Future AI**, (New York: Currency, 2021).

- Katz and others, **GPT-4 Passes the Bar Exam** [Online], Source: <https://ssrn.com/abstract=4389233> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4389233>

- Lauren Leffer, **DoNotPay, the 'Robot Lawyer,' Is Being Sued** [Online], Source: <https://news.yahoo.com/donotpay-robot-lawyer-being-sued-160500901.html>
- Lawtomated, **'AI for Legal: ANI, AGI and ASI'** [Online], Source: <https://lawtomated.medium.com/ai-for-legal-ani-agi-and-asi-cea6e7a4079e>
- Mckinsey & Company, **'What is AI?'** [Online], Source: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-ai#/>
- Nick Barney, **What is artificial superintelligence (ASI)?** [Online], Source: <https://www.techtarget.com/searchenterpriseai/definition/artificial-superintelligence-ASI#:~:text=Examples%20of%20ASI,the%20abilities%20of%20a%20human>
- Niels Martin Brochner, **Will AI Replace Lawyers?** [Online], Source: <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2023/05/25/will-ai-replace-lawyers/?sh=5d9128eb3124>
- PPTV Online, **ChatGPT บุกวงการนักเขียนนิยาย หนังสือที่เขียนโดยเอไอหยุดเต็มตลาด** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B9%84%E0%B8%AD%E0%B8%97%E0%B8%B5/191081>
- Ramishah Maruf, **CNN Lawyer apologizes for fake court citations from ChatGPT** [Online], Source: <https://edition.cnn.com/2023/05/27/business/chat-gpt-avianca-mata-lawyers/index.html>
- Sara Merken, **Lawsuit pits class action firm against 'robot lawyer' DoNotPay** [Online], Source: <https://www.reuters.com/legal/lawsuit-pits-class-action-firm-against-robot-lawyer> and Faridian v. DoNotPay Complaint Source: <https://fingfx.thomsonreuters.com/gfx/legaldocs/dwvkdzbxpm/Faridian%20v.%20DoNotPay%20Complaint.pdf>
- Steve Lohr, **A.I. Is Coming for Lawyers, Again** [Online], Source: <https://www.nytimes.com/2023/04/10/technology/ai-is-coming-for-lawyers-again.html>
- Surur, **Ex-Apple Employee Reveals The Disappearing Computer: A Glimpse into a Future Where AI is Everywhere** [Online], Source: <https://www.>

bigtechwire.com/2023/05/09/ex-apple-employee-reveals-the-disappearing-computer-a-glimpse-into-a-future-where-ai-is-everywhere/

- Team Techsauce, **ทนายความในนิวยอร์กโดนฟ้อง หลังใช้ ChatGPT ช่วยทำคดี แต่มั่นกลับให้ข้อมูลเท็จ** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://techsauce.co/news/lawyer-made-up-case-by-ai-chatgpt-wrong-data?fbclid=IwAR0324sRTOPFwC4r754zy9dwSypUigS7CFkzC_h2KVV0rwcsr-4ZhOAza0

- Tech Talk, **AI กำลังเข้ามาทดแทนนักกฎหมาย และอาจกลายเป็นวงการแรก ที่มนุษย์ทำงานร่วมกับ AI ในธุรกิจแห่งอนาคต** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.techtalkthai.com/ai-is-replacing-lawyer-in-document-analysis/>

- Techsauce Team, **PWC เปิดตัว AI Chatbot สำหรับนักกฎหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://techsauce.co/news/pwc-introduces-ai-chatbot-lawyers>

- TED, **The Disappearing Computer: An Exclusive Preview of Humane's Screenless Tech** [Online], Source: <https://www.youtube.com/watch?v=gMsQO5u7-NQ>

- The Matter, **เปิดตัว GPT-4 แชทบอตเวอร์ชันใหม่ ทำอะไรเพิ่มขึ้นได้บ้าง?** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://thematter.co/brief/199092/199092>

- National Conference of Bar Examiners, **About the UBE** [Online], Source: <https://www.ncbex.org/exams/ube/#:~:text=The%20UBE%20is%20designed%20to,admission%20in%20other%20UBE%20jurisdictions.>

- The Matter, **ให้ AI ขับเคลื่อนความยุติธรรม หุ่นยนต์ทนายความจาก DoNotPay เตรียมสู้คดีในศาลสหรัฐฯ เป็นครั้งแรก** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://thematter.co/brief/193954/193954>

- Thevirtulab, **What is Amara's Law and why it's more important now than ever** [Online], Source: <https://thevirtulab.com/what-is-amaras-law/#:~:text=Roy%20Amara%20was%20an%20American,effect%20in%20the%20long%20run.%E2%80%9D>

- Thomson Reuters, **New report on ChatGPT & generative AI in law firms shows opportunities abound, even as concerns persist** [Online], Source: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/technology/chatgpt-generative-ai-law-firms-2023/>

- TTV News, **RUN ! Don't Wak !** [Online], Source: https://www.youtube.com/watch?v=_sftvrqlfIU

- Yana Khare, **Artificial General Intelligence: Definition, Scope, and Chat GPT as an Early AGI** [Online], Source: <https://www.analyticsvidhya.com/blog/2023/04/artificial-general-intelligence-definition-scope-and-chatgpt-as-an-early-agi/>